

Абрамова Євгенія Георгіївна
аспірант ОРІДУ НАДУ при Президентові України

ПОНЯТТЯ ЕЛЕМЕНТІВ, СТРУКТУРИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ СИСТЕМИ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

В статті з позиції системності розглядається ЖКГ України – з одного боку, як складова системи життєзабезпечення населення країни, з іншого – як система, що поєднує чимало складових, від властивостей і характеру взаємодії яких залежить соціальна ефективність функціонування усієї галузі.

Ключові слова: житлово-комунальне господарство, житлово-комунальні послуги, система житлово-комунального господарства, система житлово-комунальних послуг, елементи системи житлово-комунального господарства, елементи системи житлово-комунальних послуг.

Abramova Eugene

ELEMENTS OF DEFINITION, STRUCTURE AND COMMUNICATIONS OF HOUSING AND COMMUNAL SERVICES

The paper is considered from the perspective of systematic housing and communal services of Ukraine – on the one hand support system as part of the population, on the other – as a system that combines many components on the properties and nature of social interactions that affect operational efficiency across the industry.

Key words: housing and communal services, housing and communal services, system of housing and utilities, system housing and communal services, elements of housing and communal, the elements of system housing and communal services.

ПОНЯТИЕ ЭЛЕМЕНТОВ, СТРУКТУРЫ И СВЯЗЕЙ СИСТЕМИ ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА

В статье с позиции системности рассматривается ЖКХ Украины – с одной стороны, как составляющая системы жизнеобеспечения населения страны, с другой – как система, объединяющая множество составляющих, от свойств и характера взаимодействия которых зависит социальная эффективность функционирования всей отрасли.

Ключевые слова: жилищно-коммунальное хозяйство, жилищно-коммунальные услуги, система жилищно-коммунального хозяйства, система жилищно-коммунальных услуг, элементы системы жилищно-коммунального хозяйства, элементы системы жилищно-коммунальных услуг.

Постановка проблеми. Протягом більш, ніж десяти років, в Україні триває процес реформування системи житлово-комунального господарства (ЖКГ). Влада, опозиція, науковці та громадськість нібито приділяють багато уваги цій галузі: жодні вибори не проходять без обіцянок зниження тарифів, врегулювання ситуації у сфері ЖКГ, жодне щорічне послання Президента не обходить цю тему. За вказаною проблематикою видано чимало наукових праць, значна частина коштів міжнародних фондів спрямовується на проекти у сфері ЖКГ, майже кожен громадянин України говорить про негаразди у цій сфері та має свій «рецепт» виправлення ситуації. Тим не менш, навіть незважаючи на наявність Загальнодержавної програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки [7], ситуація в галузі не покращується, а кризові явища поглиблюються.

Відомо, що будь-яку проблему можна вирішити у разі правильного встановлення причин її виникнення. А це, у свою чергу, неможливо без розуміння системи побудови галузі, властивостей її складових, взаємозв'язків між ними та природних закономірностей, які ці зв'язки обумовлюють.

Вітчизняне законодавчо не має чіткого визначення поняття «система ЖКГ». Аналіз багаторічного процесу удосконалення державного управління системою ЖКГ свідчить, що за часи незалежності України центральний орган виконавчої влади з питань ЖКГ сім разів піддавався реорганізації, перейменуванню, перетворенню, злиттю/поділу з іншими суміжними центральними органами виконавчої влади. Постійні пертурбації системи управління, незадовільний рівень якості ЖКП, перевищення усіх норм зношеності основних фондів, різке зростання рівня тарифів на ЖКП свідчать про відсутність на державному та й місцевому рівні розуміння не тільки цілей реформування, але й принципів побудови системи та взаємодії її елементів. І як наслідок цього – населення невдоволено ані якістю ЖКП, ані діями влади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.. Проблематика ЖКГ давно є предметом уваги і дискусій науковців і практиків. Нею займалися такі вітчизняні автори, як Белянський О., Качала Т., Корнійчук С., Кравцова Л., Олексіїв П., Олійник Н., Рибалка О., Срібний В., Шевська О., Ягодіна Л. та інші.

Протягом багатьох років проблемам надання якісних житлово-комунальних послуг (ЖКП), залученню громадськості до процесу їхнього покращення значну увагу приділяють А. Крупник, О. Орловський, В. Рубцов та інші.

Разом із тим за наявності чималої кількості науково-прикладних досліджень у цій сфері бракує загальнотеоретичних праць. Недостатньо уваги приділено й аналізу організаційно-управлінських аспектів системи управління ЖКГ з точки зору соціальних та технологічних особливостей надання житлово-комунальних послуг. Мало досліджується сутність та особливості ЖКП як засобу задоволення соціальних потреб населення. Усе це заважає успішній модернізації системи управління ЖКГ в Україні, гальмує прийняття обґрунтованих державно-управлінських рішень, спрямованих на позитивні перетворення у цій галузі.

Мета. Головною метою цього дослідження є визначення місця і ролі підсистеми ЖКП у системі ЖКГ України на основі аналізу сучасного стану

усієї ЖКГ, властивостей її складових та характеру взаємозв'язків між ними з позицій здатності до задоволення потреб населення у якісних ЖКП.

Для досягнення цієї мети з позицій системного підходу досліджується комплекс ЖКП у системі ЖКГ, яка у свою чергу виступає складовою народногосподарського комплексу країни, визначаються «слабкі ланки» та причини існуючих проблем, на базі чого формується концепція модернізації галузі ЖКГ, зокрема її підсистеми – комплексу ЖКП.

Виклад основного матеріалу. Якщо розглядати народногосподарський комплекс України як цілісну систему, то ЖКГ є однією з її найважливіших складових. У свою чергу ЖКГ також не однорідне утворення та має свою внутрішню будову, тобто представлена у вигляді системи.

Аналогічна ситуація спостерігається і при розгляді ЖКГ у контексті організації державного управління: система державного управління ЖКГ є складовою загальнодержавної системи управління. Метою функціонування державних систем та здійснення економічних та управлінських процесів є задоволення потреб членів суспільства. В системі ЖКГ такою метою є, зокрема, задоволення потреб населення у якісних ЖКП.

Незважаючи на актуальність проблем у ЖКГ, сучасне **українське законодавство не дає визначення поняття «ЖКГ»**. Не тільки науковці та експерти, але й законодавство у різних випадках містить різне тлумачення ЖКГ. Наприклад, Закон України «Про житлово-комунальні послуги» не охоплює міський електротранспорт, а Програма реформування та розвитку житлово-комунального господарства на 2004–2010 роки містить заходи щодо покращення стану міського електротранспорту, і ця галузь віднесена до компетенції центрального органу виконавчої влади з питань ЖКГ. Тому є необхідність сформулювати поняття ЖКГ, спираючись на основи теорії систем, думки відомих науковців і фахівців, а також власний практичний досвід роботи у цій сфері.

Отже, принцип системності і пов'язаний з ним системний підхід є важливим методологічним напрямом у сучасній науці і практиці, який втілює у

собі цілий комплекс ідей теорії діалектики. Вихідним пунктом будь-якого системного дослідження є уявлення про цілісність досліджуваної системи. Цей принцип цілісності передбачає розгляд об'єкта з двох позицій: у співвіднесенні об'єкта з середовищем, зовнішнім оточенням, а також визначення внутрішнього розподілу самої системи з виділенням її елементів, властивостей, функцій та їх місця у рамках цілого. При цьому властивості цілого вивчаються з урахуванням властивостей елементів і навпаки. На філософському рівні осмислюються насамперед основні поняття (категорії) системного дослідження: система, елемент, структура. Розглянемо сутність цих понять.

Система – це сукупність взаємопов'язаних елементів, що утворюють певну цілісність, яка володіє певними властивостями, котрі не зводяться до суми властивостей її елементів [2]. Отже, система – це упорядкована множина взаємопов'язаних елементів, які мають власну структуру і організацію.

Вже це коротке визначення показує, що поняття системи передбачає такі поняття, як елемент, структура і зв'язки. **Елемент** – це неподільний в контексті конкретної системи і конкретного її розгляду та аналізу компонент системи [2]. Довгий час філософи та вчені дотримувалися думки, що при аналізі будь-якого предмету можна виділити його найпростіші складові: неподільні далі елементи почуттєвого досвіду, логічні «атоми». Із затвердженням навичок діалектичного мислення все більшою мірою усвідомлювалося, що поняття «просте» і «складне» є відносними, що недоцільно говорити про деякі абсолютно прості елементи. Зараз в науці під елементами розуміють будь-які об'єкти, які пов'язані з іншими об'єктами у складний комплекс. Іншими словами, поняття «елемент» береться як відносне. В залежності від способу розгляду в одному і тому ж складному предметі можуть виділятися у якості його елементів зовсім різні складові. Так, складовими у ЖКГ можуть виступати як окремі галузі (теплопостачання, газопостачання, житлове господарство тощо), так і житлово-комунальні підприємства, органи місцевого самоврядування та центральні та місцеві органи виконавчої влади, споживачі, громадськість та громадські організації. Таким чином, у системі виділяються підсистеми – тобто, групи

елементів, функціонування яких має інваріантні (незмінні) властивості на певних рівнях її розгляду.

Якщо виходити з того, що результатом функціонування будь якої системи є задоволення потреб населення, суб'єктів господарювання, громадськості (організованої та неорганізованої), то розуміємо, що таким результатом у системі ЖКГ є ЖКП. Отже, для встановлення структури системи ЖКГ проаналізуємо Закон України «Про житлово-комунальні послуги», відповідно до статті 13 якого ЖКП за функціональним призначенням поділяються на чотири групи (це структура ЖКП):

- комунальні;
- послуги на утримання будинків, споруд та прибудинкових територій;
- послуги з управління будинком, спорудою або групою будинків;
- послуги з ремонту приміщень, будинків, споруд.

До комунальних послуг віднесені послуги на централізоване постачання холодної та гарячої води, водовідведення, газопостачання, електропостачання, централізоване опалення, вивезення побутових відходів тощо. До послуг з утримання будинків, споруд та прибудинкових територій – послуги на прибирання внутрішньобудинкових приміщень та прибудинкової території, санітарно-технічного обслуговування, обслуговування внутрішньобудинкових мереж, утримання ліфтів, освітлення місць загального користування, поточного ремонту, вивезення побутових відходів, тощо. До послуг з управління будинком, спорудою або групою будинків віднесені послуги з балансоутримання, укладання договорів на виконання послуг, контролю виконання умов договору тощо. До послуг з ремонту приміщень, будинків, споруд віднесені послуги з заміни та підсилення елементів конструкцій та мереж, їх реконструкції, відновлення несучої спроможності несучих елементів конструкцій, тобто капітального характеру.

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що система ЖКГ складна система та містить у собі такі підсистеми, як галузь теплозабезпечення, газопостачання, водозабезпечення та водовідведення, електропостачання,

житлове господарство. У свою чергу, ці підсистеми (галузі) можна розглядати також як складні системи. Наприклад, система житлового господарства, крім безпосередньо житлового господарства, містить такі підсистеми, як ліфтове господарство, систему поводження з відходами тощо.

На схемі 1 наведена принципова структура ЖКГ.

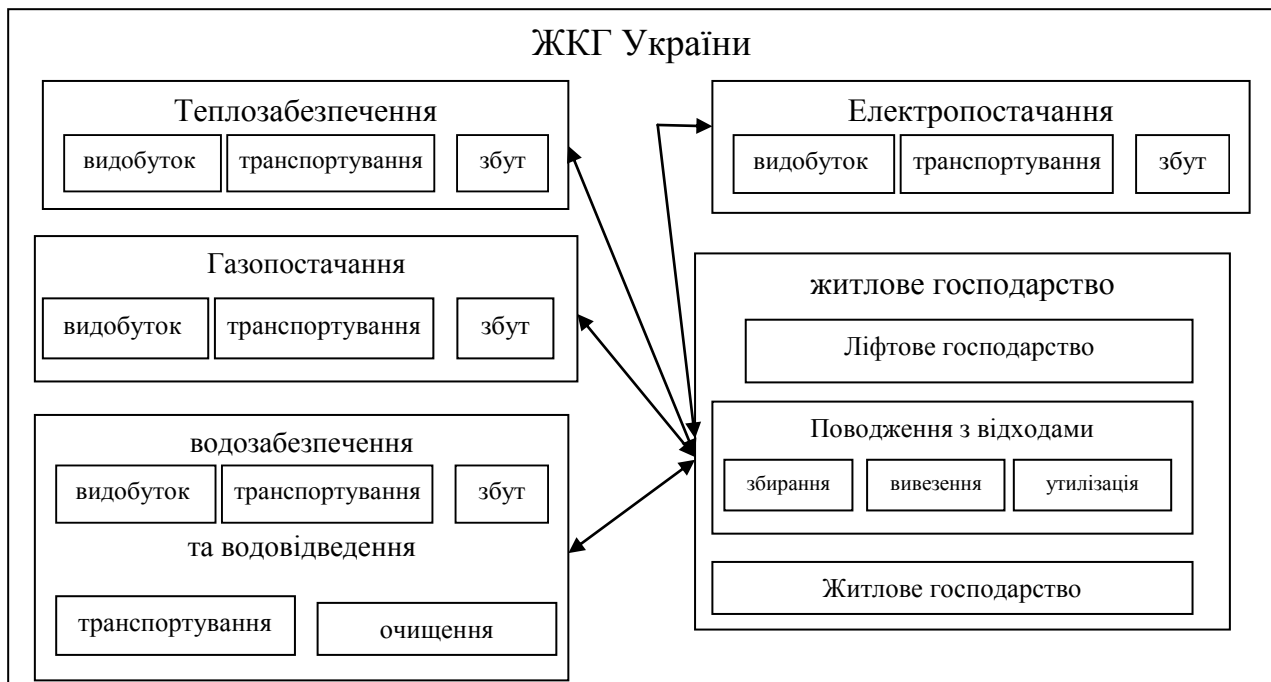

Схема 1. Принципова структура ЖКГ

При цьому усі підсистеми системи ЖКГ тісно взаємопов'язані. Наприклад, житлове господарство тісно пов'язане з системою електропостачання, газопостачання, теплозабезпечення, водозабезпечення та водовідведення.

Водночас дещо більш широке уявлення про систему ЖКГ нам дає Загальнодержавна Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009–2014 роки [7]. Відповідно до неї, до складу системи ЖКГ слід віднести благоустрій населених пунктів і міський електротранспорт.

Водночас систему ЖКГ можна розглядати і як систему елементів управління. У цьому разі до системи ЖКГ слід віднести центральний орган виконавчої влади з питань ЖКГ, територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади з питань ЖКГ, місцеві органи виконавчої влади з питань ЖКГ, підприємства (виробники, виконавці ЖКП, балансоутримувачі об'єктів

ЖКГ), споживачі (юридичні та фізичні особи), громадськість та громадські організації, які опікуються питаннями ЖКГ.

Незалежно від принципів побудови системи всі її елементи знаходяться у певних відносинах один з одним, тобто між елементами будь-якої системи існують зв'язки.

Кожен матеріальний об'єкт має невичерпну кількість внутрішніх і зовнішніх зв'язків, здатність до переходу з одного стану до іншого.

Відносно сталий спосіб (закон) зв'язку елементів того чи іншого складного цілого є *структура системи* [1]. Структура відбиває упорядкованість внутрішніх і зовнішніх зв'язків об'єкта, що забезпечують його сталість, стабільність, якісну визначеність. Структурні зв'язки різного роду пронизують усі процеси, які відбуваються у системних об'єктах. Об'єкт є системою, якщо його можна розділити на взаємопов'язані і взаємодіючі частини чи елементи. Ці частини, як правило, мають власну структуру, а тому можуть бути представлені як підсистеми вихідної, більшої системи. Виділені таким чином підсистеми в свою чергу можуть бути розбиті на взаємопов'язані підсистеми другого і наступних рівнів. На певному етапі їх поділу можуть бути виділені елементи, подальший поділ яких означатиме вихід за рамки дослідження даної системи. Отже, завдяки багатоманітності структурних рівнів матерії кожна матеріальна система є поліструктурною.

Відмінності у функціонуванні різних елементів і потреба в узгодженні їхньої поведінки в рамках системи призводить до необхідності формування стійких внутрішніх зв'язків між ними, тобто побудови певної структури системи. Однією з основних властивостей структури є *упорядкованість елементів системи* за принципом однорідності, тобто її ієрархізація, таким чином, що однорідні елементи потрапляють на один рівень ієрархії. Під *ієрархією* розуміється деяке підпорядкування частин, елементів цілому, до складу якого вони входять.

Наприклад, у запропонованій на підставі Закону України «Про житлово-комунальні послуги» структурі ЖКГ України до однієї ієрархії можна віднести

теплозабезпечення, газопостачання, водозабезпечення та водовідведення, електропостачання, житлове господарство. З точки зору управлінської структури системи ЖКГ до однієї ієрархії можна віднести, наприклад, усі структурні підрозділи обласних державних адміністрацій з питань ЖКГ (Головні управління ЖКГ облдержадміністрацій).

Система ЖКП є похідною від системи ЖКГ, при цьому сама система ЖКП може розглядатись як елемент системи ЖКГ. У такому випадку до елементів системи ЖКГ, крім ЖКП, можна віднести органи влади усіх рівнів, громадськість, виробничу сферу (основні фонди) тощо.

Як відзначалося вище, елементом системи є її компонент, неподільний в контексті конкретного розгляду цієї системи, тобто найменша частина системи, яка має її певні властивості. Разом із тим кожен елемент має власні, специфічні, властиві лише йому властивості, які взагалі відмінні від властивостей інших елементів і системи у цілому. Крім того, кожен елемент системи має власну функцію, яка дозволяє йому виконувати своє призначення в системі.

Слід відзначити, що поняття елемента є контекстно-залежним, тобто при розгляді іншої проблеми або на іншому рівні аналізу тієї ж проблеми певний об'єкт може тлумачитися або як елемент, або як підсистема, яка складається з більш дрібних одиниць. Це стає можливим завдяки тому, що елемент входить до системи не усією сукупністю своїх властивостей і характеристик, а лише тими властивостями, завдяки яким він несе у системі певне функціональне навантаження і посідає в ній відповідне місце.

Ступінь невідповідності властивостей системи властивостям її елементів називається *емерджентністю* системи. Це поняття тісно пов'язане із поняттям структури системи, а саме: структура є механізмом реалізації емерджентності. Іншими словами, саме структура визначає той спосіб, у який проявляються властивості окремих елементів в контексті даної системи.

Взаємодія елементів системи відбувається під впливом зв'язків між ними, які залежать від властивостей цих елементів, від їх взаємовідносин, що склалися, і від поточного стану системи у цілому. Тут важливе значення має

закономірність динаміки системи, тобто впливу системи як цілого на зміну у часі її окремих елементів і навпаки.

На прикладі системи ЖКГ можна простежити характер взаємовідносин між елементами різних підсистем, що входять до складу цієї галузі. Так, з часом зростає співпраця між суб'єктами банківської системи та підприємствами ЖКГ, змінюється характер відносин між підприємствами ЖКГ та органами місцевого самоврядування й органами державної влади, між органами місцевого самоврядування та органами державної влади щодо питань, пов'язаних із функціонуванням системи ЖКГ, у тому числі і щодо певних соціальних гарантій населенню як споживачу ЖКП.

Для системних об'єктів суттєвим є те, що і сам об'єкт, і усі зв'язки між його підсистемами та елементами підпорядковані специфічним для даного об'єкта законам, які визначають особливості його існування та зміни. Між підсистемами даної системи можуть бути різні відносини, зв'язки і взаємодії. Подібні, однотипні, стійкі відносини та взаємодії становлять структуру. Оскільки всередині однієї і тієї самої системи, особливо великої і складної, може бути велика кількість різноманітних зв'язків і відносин, то в ній можна виділити цілий ряд структур. Такі системи називають багатоструктурними, багаторівневими [2].

Системні об'єкти мають цілісну, стійку структуру. Для них характерні такі системні ефекти, як поява нових властивостей, що виникають в результаті взаємодії елементів у рамках цілого. Для системних об'єктів типовою є також *ієрархічність* побудови, тобто послідовне включення систем більш низького рівня до систем більш високого рівня.

Серед різних типів зв'язків особливе місце займають системоутворюючі зв'язки. Різні типи стійких зв'язків утворюють структуру системи, тобто забезпечують її упорядкованість. Характер цієї упорядкованості, її спрямованість визначають організацію системи. Структура системи може характеризуватися як по горизонталі (зв'язки між однотипними, однопоряд-

ковими компонентами системи), так і по вертикалі. Вертикальна структура передбачає виділення різних рівнів системи і наявність ієрархії цих рівнів.

На прикладі системи ЖКГ можна сказати, що місцеве самоврядування у питаннях ЖКГ входять у систему ЖКГ більш високого рівня (району, області), які, у свою чергу, входять у систему ЖКГ держави у цілому. Між ними існує чітка ієрархія, яка представлена *субординаційними* зв'язками.

Так, відповідно до Закону «Про житлово-комунальні послуги», державну політику у сфері ЖКГ визначає Кабінет Міністрів України (КМУ); центральний орган виконавчої влади з питань ЖКГ формує та подає до КМУ відповідні пропозиції щодо визначення державної політики у сфері ЖКГ; місцеві органи виконавчої влади забезпечують реалізацію цієї державної політики, а органи місцевого самоврядування реалізують визначену політику.

Ієрархічність побудови системи характеризується субординаційними зв'язками – підпорядкованістю елементів одного рівня елементам іншого рівня. При цьому складним системам притаманні координаційні зв'язки між їх елементами [3]. *Координацією* є взаємодія сторін, коли вони виступають рівноправними учасниками відносин. О.Є. Луньов вказував, що координація означає погодження та об'єднання дій з метою найбільш швидкого і найбільш правильного розв'язання завдань з найменшими витратами сил, коштів та матеріальних цінностей [4]. У системі ЖКГ до таких зв'язків можна віднести, наприклад, взаємодію виконавчих органів місцевого самоврядування сусідніх територіальних громад у питаннях організації надання населенню послуг з централізованого холодного водопостачання шляхом спільної будови мережі централізованого водопостачання.

Система ЖКГ як складна ієрархічна система управління, крім вищеперелічених зв'язків, містить також реординаційні зв'язки, які означають повноваження нижчого рівня щодо вищого [5]. Найбільш поширений приклад – коли керований об'єкт повідомляє про свої наміри або подає клопотання, а керівний суб'єкт зобов'язаний на них у певний спосіб відреагувати. До того ж реординаційні зв'язки необов'язково є реакцією на той чи інший управлінський

вплив, а можуть виникнути незалежно від них і мають не просто інформаційний, а управлінський характер [5].

Так, наприклад, підприємства, що надають ЖКП, повинні розрахувати та подати для встановлення органу місцевого самоврядування проект тарифів на ці послуги. У свою чергу, орган місцевого самоврядування у разі відсутності в нього мотивованої відмови має встановити ці тарифи протягом одного місяця. В іншому разі, він зобов'язаний надати компенсацію різниці між рівнем розрахованих та діючих тарифів [6].

Стосовно системи ЖКГ структурування зв'язків по вертикалі виглядає таким чином: рівень господарюючого суб'єкта, місцевий рівень (наприклад, міста), регіональний рівень (район, область), державний рівень. Деякі галузі системи житлово-комунального господарства України включені у міжнародні системи (наприклад, галузь електроенергетики або газова галузь).

Ієрархічність побудови є специфічною ознакою системи, а зв'язки управління – один з характерних видів системоутворюючих зв'язків. При дослідженні систем, в яких є власні органи управління, розглядаються також цілі та доцільний характер їхньої поведінки. Суттєва риса багатьох системних об'єктів полягає у тому, що вони є не просто системами, а системами, що самоорганізуються, з доцільним характером поведінки. У цьому разі джерело перетворення системи або її функції зазвичай містяться у самій системі.

Так, у системі ЖКГ України можна виділити декілька складних підсистем, які у свою чергу є елементами системи ЖКГ:

- система житлового господарства;
- система благоустрою;
- система комунального господарства;
- енергетична система.

Крім спеціалізованих підприємств, установ та організацій, кожна підсистема включає в себе в якості елементів відповідні органи державної влади, органи місцевого самоврядування, органи самоорганізації населення та само населення як споживачів ЖКП. Зв'язки між цими елементами

регулюються законодавством України, яке у свою чергу складається із Конституції України, законів України, актів Кабінету Міністрів України, актів галузевих міністерств та відомств, актів місцевих органів виконавчої влади, територіальних підрозділів органів центральної виконавчої влади та актів органів місцевого самоврядування.

З іншого боку, елементами системи ЖКГ є конкретні об'єкти (будинки, споруди, інженерне обладнання, мережі тепло-, водо-, газо-, електропостачання, водовідведення тощо). Деякі з цих елементів також є системами (наприклад, система централізованого тепlopостачання) і містять певну кількість елементів та мають внутрішню будову.

Зв'язки між елементами систем, між системами/підсистемами, тобто горизонтальні та вертикальні зв'язки мають бути *врегульованими*. Наприклад, законодавчо закріплено, що тарифи на ЖКП встановлюються органами місцевого самоврядування на економічно обґрунтованому рівні. У разі встановлення на рівні, нижчому ніж економічно обґрунтований рівень, орган, який встановив такі тарифи, має компенсувати різницю, тобто надати дотацію. Відповідно до Бюджетного кодексу України розпорядження бюджетом здійснюється місцевою радою, а згідно з Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» встановлення тарифів віднесено до повноважень виконавчих комітетів органів місцевого самоврядування. Таким чином, бачимо неврегульованість зв'язків через невідповідність норм різних законів одне одному. Така неврегульованість, як правило, викликає збій у роботі системи.

Висновки. Проаналізувавши сучасну сферу ЖКГ як систему із властивою їй структурою та зв'язками її елементів, ми дійшли таких висновків.

Будь-яка система складається із обмеженої кількості елементів, пов'язаних певними зв'язками. Зв'язки між елементами системи визначають її структуру.

Ґрунтуючись на висновках, зроблених у роботі, можна зауважити, що ЖКГ України слід розглядати як систему, а структуру ЖКГ – як структуру цієї системи. Елементами системи у різних контекстах аналізу виступають органи

влади, підприємства, установи, організації, органи самоорганізації населення та безпосередньо населення тощо. Система ЖКГ України складна, неоднорідна та законодавчо чітко не визначена. Важливою складовою системи ЖКГ є система ЖКП. Саме якісні ЖКП є основною метою функціонування системи ЖКГ, тому під час формування структури системи ЖКГ необхідно мати на меті встановлення таких зв'язків між елементами системи, які дозволять досягти поставленої мети.

Перспективи подальших розвідок.

Виходячи з того, що забезпечення потреб населення у якісних ЖКП є одним з основних призначень системи ЖКГ, подальші дослідження будуть спрямовані на визначення критеріїв оцінки ступеня задоволення потреб населення у ЖКП та за їх допомогою – оцінювання реального стану задоволення потреб населення, визначення причин незадоволення та шляхів виправлення ситуації. Це дасть змогу сформувані обґрунтовані рекомендації з модернізації системи ЖКГ та запропонувати механізми здійснення цієї модернізації.

Використання наукових прийомів у визначенні понять «система ЖКГ», «ЖКП» та інших дозволить усвідомити не тільки зміст цих понять, але й мету функціонування системи ЖКГ – задоволення потреб громадян у якісних ЖКП.

Література.

1. Философский энциклопедический словарь [Текст] / Ред.-сост.: Е. Ф. Губский, Г. В. Кораблева, В.А. Лутченко. – М. : ИНФРА-М, 2009 р. (Ульяновск). – 569 с.
2. Нижник Н.Р., Машков О А. Системний підхід в організації державного управління: Навч. посіб. / За заг. ред. Н.Р. Нижник. — К.: Вид-во УАДУ, 1998. – 160 с.
3. Субординация // Большая советская энциклопедия / Гл. ред. А.М. Прохоров. – М.: Сов. знц., 1976. Т. 25. – С. 20.
4. Лунев А.Е. Теоретические проблемы государственного управления. – М.: Наука, 1974. – С. 148.

5. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления: Курс лекций. – М.: Юр. лит., 1997. – С. 98.

6. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 24.06.2004 № 1875-IV [Електронний ресурс]. – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1875-15>.

7. Про Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки: Закон України від 24.06.2004 № 1869-IV [Електронний ресурс]. – <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1869-15>.